Posamezna številka Din 1.50. ...ačana v gotovini.

Dolžnostni izvod Licejalna knjižnica, Ljubljana.

GLASILO NEZAVISNE DELAVSKE STRANKE JUGOSLAVIJE

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in upravništvo: Karl Marksa (preje Turjaški) trg št. 2, pritličje. — Naročnina za mesec 6, četrtletno 18 Din. — Dopisi se ne vračajo.

Štev. 36. LJUBLJANA, četrtek, 20. decembra 1923. Leto I.

Razbijači.

Na predlog Centralnega Strokovnega Odbora Jugoslavije (CRSOJ) o ujedinjenju strokovnih organizacij je odgovoril pismeno amsterdamski Glavni Radnički Savez (GRS), ki mu pripada slovenska Strokovna komisija. Ker je ta odgovor preobširen, ga ne moremo priobčiti v celoti, ali navedli bomo najvažnejše odstavke iz njega.

Naši Amsterdamovci govore v svojem odgovoru, da bi bilo treba pred skupnim sestankom obeh organizacij določiti osnovne principe, na podlagi katerih bi se moglo ujedinjenje izvršiti. Seveda oni niti z eno besedo ne pojasnijo, zakaj je treba tako, **zakaj da mora biti sporazum prej gotov in izvršen, preden se začnemo pogajati.** Kajti njihova zahteva, da se določijo osnovni principi za ujedinjenje, preden se prično skupni sestanki, ne pomenja nič drugega kot zahtevati, da se doseže sporazum pred pogajanji.

Kaj pravijo dalje ti ljudje, ki so za svojo amsterdamsko internacionalo vezani samo z golimi frazami o solidarnosti, ki je niti najmanj ne poznajo (bolgarski primer to najbolje dokazuje)? Ti ljudje postavljajo kot prvi predpogoj za ujedinjenje: **mednarodno orientacijo.** In pravijo: »Ker je mednarodni proletariat, organiziran v svojih nacionalnih razrednobojevnih organizacijah, formiral tudi svojo mednarodno organizacijsko zajednico — do vojne v Berlinu, a po vojni s sedežem v Amsterdamu, in ker je GRS v sestavu te mednarodne organizacijske zajednice, je eno prvih vprašanj, ki se mora predvsem **sprejeti,** sledeče: **da mora tudi ujedinjeno strokovno gibanje v Jugoslaviji ostati v tej mednarodni strokovni organizaciji.«** — (Podčrtano v pismu.)

Z drugimi besedami zahteva GRS: Pojdite v Amsterdam in potem bo imel GRS voljo, da se pogaja z vami.

Naši Amsterdamovci izjavljajo dalje v svojem pismu: »V odnosu napram političnim strankam smo pristaši popolne nezavisnosti strokovnih organizacij od oblasti vseh političnih strank« in da smatrajo ujedinjenje strokovnih organizacij za en člen v verigi ujedinjenja delavskega razreda sploh. Ako je njihov plenum pristal na to, da je izvrši ujedinjenje strokovnih organizacij, je storil to samo radi tega, da omogoči in pospeši ujedinjenje političnih strank. Zato pravijo, da »mora v enotni organizaciji obstojati tudi enotnost duha« in da se more »ujedinjenje doseči le tako, ako se iz ujedinjenih organizacij odpravijo vzroki, ki so današnjo razcepljenost povzročili«.

Kateri vzroki so to? GRS daje sledeči odgovor: »To so zablode, ki jih servira proletariatu tretja komunistična internacionala« in jasen je potem njihov zaključek, ki se glasi: »V ujedinjenem strokovnem gibanju ne more biti komunistično-boljševiških tendenc, v njem mora vladati razredni socialistični duh.« Da še jasneje pove GRS svoje namene, pravi končno, da ako nočemo postati Amsterdamovci, da se ne morejo ujedinjevati.

•

Iz tega pisma se bere čisto jasno eno: Glavni Radnički Savez je duhovno z Amsterdamom in noče ujedinjenja vseh delavskih strokovnih organizacij. Samo zato, ker ga noče, je dal tak odgovor, da morajo nezavisne strokovne organizacije sprejeti njihov diktat, da morajo postati amsterdamske, ako hočejo, da se Glavni Radnički Savez z njimi pogaja. Naši Amsterdamovci zato tako odgovarjajo, da bi onemogočili vsaka pogajanja za združitev strokovnih organizacij. Njihovo odbijanje ujedinjenja na podlagi volje delavcev odgovarja popolnoma duhu birokratizma in razbijanja Amsterdamovcev in »socialistov« II. hamburške internacionale.

Mi smatramo, da neodvisne strokovne organizacije, ki delajo **iskreno** za združitev vseh delavskih strokovnih organizacij, ne bodo ugodile željam GRS birokratov, ki mislijo, da so s tem svojim odgovorom odbili ponoven poskus za ustvarjenje organizacijske enotnosti strokovnih organizacij.

Mi se bomo s celo stvarjo še obširneje pečali. Danes povemo le še to, da morajo neodvisne strokovne organizacije obveščati **najširše mase delavstva** o vprašanju združenja strokovnih organizacij in to tudi delavce, ki še sledijo Amsterdamu, da mora to vprašanje iziti iz ozkega okvira dopisovanja med obema centralnima strokovnima inštancama, ker vprašanje ujedinjenja strokovnih organizacij je vprašanje, ki ga morejo rešiti edino-le delavske množice preko strokovnih birokratov, ki ovirajo ujedinjenje iz svojih osebnih interesov.

Radikalci rešujejo agrarno vprašanje.

Zadnji čas so radikalci uganjali z agrarnim vprašanjem nesramno politično kupčijo. S poslanci džemijetskega kluba (turški veleposestniki) je »narodna« radikalska stranka podaljšala svoj režim proti kmetom in delavcem Jugoslavije.

Radikalska stranka kot predstavnica mestne in vaške buržuazije se je trudila na vso moč, da ob priliki donašanja agrarne reforme in njenega izvrševanja zaščiti čim najbolj interese begov in veleposestnikov. Že tak reakcionarno odredbo o porazdelitvi zemlje je sabotirala skozi pet let, prej v zvezi z demokrati, bosanskimi begi in slovenskimi klerikalci, a sedaj v družbi z makedonskimi vlastelini.

Od nekoliko desetin milijonov jutrov zemlje, ki je pripadala veleposestnikom in bi se morala razdeliti med siromašne kmete brez zemlje, ni razdeljen niti deseti del. Poročilo, ki ga je dal v finančnem odboru minister za agrarno reformo Simonović, nam daje jasno sliko agrarne politike vladajoče buržuazije.

V prečanskih krajih se je od nekaj milijonov jutrov veleposestniške zemlje, ki spada pod agrarno reformo, razdelilo samo 529.571 jutrov na 205.462 družin, to je približno 2½ jutra na družino. Od tega števila je 3.437 kolonistov, 17.893 dobrovoljskih in 184.132 družin iz mesta. V južnih krajih, kjer je po najskromnejšem računu 700.000 hektarjev zemlje za porazdelitev, se je razdelilo vsega skupaj 47.435 hektarjev na 26.000 družin.

Dočim, ko se je dajalo kmetskim družinam po 1, 2, 3 do 5 jutrov zemlje, so obdržali veleposestniki 300 do 500 hektarjev zemlje.

Rešitev agrarnega vprašanja se je oviralo še z raznimi švindli in mahinacijami z veleposestvi kraljev in knezov, ki so bila postavljena pod sekvester. Radikalski voditelji, radikalske in demokratske banke so kopičile milijone in se bogatile na račun ukinjevanja in prepodaj teh sekvestrov.

Slika agrarne politike vladajoče buržuazije mora postati jasna tudi najkratkovidnejšemu kmetu. Vladajoča buržuazija ščiti veleposestnike in še one njihove zemlje, ki se jo je razdelilo, se jim je popolnoma plačalo.

Agrarna reforma od 1920. leta, ki so ji botrovali tudi socialisti s svojim ministrom Koraćem, je taka, da se more z njo zagotoviti interese veleposestnikov. Z njo je zagarantirana odškodnina veleposestnikom za odvzeto zemljo, kakor tudi renta, dokler se ne reši vprašanje odkupa.

Namen vladajoče jugoslovanske buržuazije je, da zavlačuje na vse načine rešitev agrarnega vprašanja in tako podaljša gospodstvo veleposestnikov.

Po vseh sekvesterskih aferah, po vseh sporazumih med mestno buržuazijo in veleposestniki je skrajni čas, da začno kmetje odločen boj za zemljo, ki jo morajo iztrgati iz rok pijavk — brez vsake odkupnine, brez vsake rente.

Volivni kompromisi.

Ker so nekateri sodrugi napačno obveščeni o občinskih volitvah v Novem mestu, češ da NDSJ nastopa na enotni volivni listi s Stefanovićevimi radikalci, narodnimi socialisti in socialdemokrati, moramo dati na to jasen odgovor, ki naj služi ne samo novomeškim, temveč tudi delavcem sploh.

Lovro Klemenčič, doma blizu Novega mesta, se je torej poslužil NDSJ in hotel goljufati tamošnje delavce, da smo mi za tak gnil volivni kompromis z monarhističnimi radikalci in narodnimi socialisti, za volivni kompromis, ki delovnemu ljudstvu ne more niti najmanj koristiti, temveč samo škoditi.

Zakaj in kako stopa NDSJ kot razredna delavska stranka v volivni boj? — Naša stranka gre v vsake volitve popolnoma samostojno proti vsem meščanskim in malomeščanskim strankam brez razlike. Naravno, da skušajo poedine nasprotne stranke, da nas pridobe za volivni kompromis, da morejo one dobiti delavske glasove in priti na tak način v občinska in parlamentarna zastopstva in da bi delavci pozabili na star nauk: da je osvobojenje delavstva delo delavcev samih, da bi odvrnili delavske oči s poprišča razrednega boja, da bi delavci ne videli svojega resničnega nasprotnika: meščanskih in malomeščanskih strank, ki se borijo za ohranitev današnjega sistema krivice, izkoriščanja in nasilja nad delovnim ljudstvom.

NDSJ je razredna delavska stranka, NDSJ se bori potom revolucionarnega boja za interese delavcev in kmetov. V to svrho je pripravljena stopiti v **enotno akcijo** z drugimi delavskimi in kmetskimi strankami v svrho uspešnejšega boja. **Ali volitve, občinske volitve niso nobena akcija.** NDSJ se udeležuje volitev, da propagira in razširi razredno proletarsko idejo med najširše mase delavcev in kmetov, da razkrinka meščanske stranke in s tem poveča razredno zavest med tlačenim ljudstvom in tako zboljša šanse za razredni boj proletariata proti buržuaziji.

Naša stranka je **edina** odločna in resno opozicionalna stranka in njeno samostojno nastopanje ne more oslabiti splošne fronte proti vladajočemu režimu, ampak jo more samo **ojačiti.** Naša stranka je pripravljena, da se bori z vsemi opozicionalnimi strankami proti današnjemu vladajočemu režimu in ve, da bi mogli vsaki gnili volivni kompromisi (kot je n. pr. ta v Novem mestu) samo otežkočili odločen boj proti vladajočemu nasilnemu režimu srbske buržuazije.

Gospoda Klemenčič, Fabjančič in socialpatriotje se pa pri volitvah v Novem mestu ne vežejo niti z opozicionalnimi strankami, temveč z radikalci, z oboževalci Pašićeve brade oziroma njegovega žepa. S tem so dokazali neoporečno upravičenost naših trditev, da njim ne gre niti malo za delavske interese, ampak da so plačani sluge radikalcev, ki vršijo danes nasilje za nasiljem nad delovnim ljudstvom Jugoslavije. Radi tega delavci in nameščenci ne morejo glasovati za tako listo, ampak morajo napovedati vsled pomanjkanja svoje liste

bojkot občinskih volitev v Novem mestu

in razkrinkati pri tem patriote, Klemenčiče in te vse -čiče kot radikalske, protidelavske agente!

Vprašanje priznanja sovjetske Rusije.

Beograjska »Politika« javlja, da je sovjetska vlada preko Berlina pozvala našo vlado, da določi svojega polnomočnega delegata, ki bi se pogajal s sovjetskimi predstavniki za upostavo odnošajev med sovjetsko Rusijo in Jugoslavijo. Sovjetska vlada zahteva od naše, da razčisti z Vranglovci.

Vlada se še o tem pozivu sovjetov ni posvetovala, ker se mora pečati s krizo, ki je nastala po odstopu ministrov Uzunovića in Jankovića in ki temelji v splošni razdorni krizi radikalne stranke.

Na tak način se zavlačuje to tako velevažno vprašanje za delovno ljudstvo Jugoslavije.,

•

»Trgovinski Glasnik«, organ beograjskih trgovcev, prinaša celo serijo člankov o upostavi odnošajev s sovjetsko Rusijo.

Prinašamo iz njih najznačilnejše izvlečke. V 285. štev. piše med drugim:

»Lahko se reče, da je bilo doslej naše razmerje napram sovjetski Rusiji popolnoma negativno: niti nismo priznavali sovjetske vlade, niti nismo hoteli imeti z njo kakršnekoli zveze, niti oficielne, niti neoficielne. Za nas sovjetska vlada enostavno ni obstojala. To je šlo tako daleč, da je bil predstavnik naše kraljevine na seji Zveze narodov proti človekoljubni akciji za po-

moč gladujočemu narodu sovjetske Rusije...

Za nas je še vedno živela stara Rusija: mi smo po vrsti priznavali kot njeno zakonito vlado vlade raznih protirevolucionarnih kondotjerov: admirala Kolčaka, generala Denjikina in Wrangla... Da bi ostali dosledni svojemu stališču, ki smo ga zavzeli od početka ruske revolucije, smo morali preskočiti najnovejšo perijodo ruske zgodovine in zatisniti oči pred stvarnostjo.« »Trgov. Glasnik« priznava s tem marsikaj, česar doslej jugoslovanska buržuazija — čije interese zastopa ta list — ni hotela priznavati.

Nadalje razpravlja »Trgov, Glasnik« o Wranglovcih, ki jih je naselila SHS vlada v Jugoslaviji, in pravi o njih:

»Oni (namreč Wranglovci, op. ur.) so pričeli v naši sredini razvijati obširno konspiratorsko politično akcijo, naperjeno ne proti sovjetskemu režimu, temveč proti drugim ruskim strankam ali demokratičnim vladam slovanskih držav. Ta njihova brezobzirnost je šla tako daleč, da so se postavili proti našim interesom... Za nas je to zelo neprijetna konstatacija, tem neprijetnejša, ker smo izzvali s tem vtis pri drugih državah, da smo eksponent ruske reakcije.« — Zares neprijetno priznanje za jugoslovansko buržuazijo.

Dalje piše »Trg, Glasnik«, da je izgledalo neumno, da jugoslovanska buržuazija ni priznavala sovjetske Rusije, a na internacionalnih konferencah je sedela za eno mizo s sovjetskimi predstavniki, ki so jih priznavale večje in pomembnejše države, kot je Jugoslavija. In končuje: »Ne moremo več ostati pri tem, kar je bilo doslej: pri ignoriranju sovjetske vlade in fikciji, da obstoji neka druga Rusija razen one, nad katero vladajo boljševiki.« — »Negirati danes, da je sovjetska vlada — vlada Rusije de facto, bi pomenjalo negirati eno očividno resnico,« pravi isti list v svoji 286. številki.

*

V Rimu se vršijo italijansko-ruska pogajanja glede trgovinskih odnošajev med obema državama. Pogajanja se vrše na sledeči podlagi: Italija zahteva koncesije za petrolej na Kavkazu, koncesijo za premog v donskem bazenu in za žito v Ukrajini. Italija bi dala kapital, eksperte in delovno silo, a sovjetska vlada bi zagotovila te prirodne izvore. Čisti dobiček bi se delil med obema državama.

*

Uvodni članek moskovskih »Izvestij« z dne 4. decembra je posvečen rusko-italijanskim odnošajem in se bavi s tem, kako da je Mussolini danes za popolno priznanje sovjetov. Vzrok temu vidijo »Izvestja« v tem, da italijanska buržuazija noče biti več podrejena Franciji in hoče biti neodvisna.

Mussolini kot predstavnik agresivnih šovinističnih elementov želi, da se italijanski kapital razširi. Trgovska ekspanzija Italije na Sredozemsko morje bo kontra-balanca francoskemu vplivu na Balkanu.

Sicer piše list povoljno o sporazumu z Italijo.

Načrt tez o nacionalnem vprašanju v Jugoslaviji.

(Nadaljevanje.)

II.

Ideja nacionalnega združenja med balkansko in svetovno vojno.

Nacionalna stremljenja niso imela torej do predvečera balkanskih vojn in svetovne vojne nobene enotne gospodarske podlage in nobene enotne smeri. Med Srbijo in jugoslovanskimi provincami, ležečimi v Avstro-Ogrski, ni bilo skoro nobenega znatnega izmenjavanja blaga. Hrvatska, Vojvodina in Bosna so izrazite agrarne dežele kot Srbija. Avstro-Ogrska je vodila s Srbijo gospodarsko vojno, se je zaprla z zaščitno carino pred njo, da bi varovala svoje modernizajoče se poljedelstvo v Ogrski in jugoslovanskih pokrajinah in prisilila Srbijo na kolena. Slovenija je tvorila z nemškimi alpskimi deželami vedno bolj izrazito gospodarsko celoto. V aneksiji Bosni se vidi ojačenje jugoslovanskega elementa v monarhiji in tedaj se pojavi ideja trializma, ki sicer zada smrten udarec hrvatski državnopravni ideji, ki pa ne gre iz okvirja zaščitnih stremljenj hrvatske in slovenske buržuazije. Ne upa se niti od daleč misliti na popolno ločitev. Tudi Slovenija ni imela skoro nobenih gospodarskih odnošajev s Hrvatsko. Imenujejo se radi bratje, ali poznajo se slabo.

Srbija, kateri je bilo usojeno po vojaški revolti 1903 mirnejše notranje življenje, si skuša pomagati iz polnaturalnega gospodarstva. To je osnovni pogoj njenega gospodarskega razvoja in postane gonilna sila specifično srbskega nacionalizma in ima pota preko Bosne in južne Dalmacije, preko Albanije in Soluna. In ker si ne upa preko Bosne, pri čemer, pripomnjeno, zadene ob gospodarske in nacionalne težkoče buržuazije, se orientira popolnoma proti jugu.

Jugoslovanske pokrajine ne tvorijo torej nobenega v sebi zaokroženega gospodarskega polja. Med seboj se gospodarsko ne izpopolnjujejo. Nastopajo mnogo bolj kot konkurenčni deli. To konkurenco še znatno poostri različno prosvetno stanje poedinih buržuazij v poedinih pokrajinah.

Balkanske vojne razvijejo sicer enormno navdušenje avstro-ogrskih Jugoslovanov za Srbijo, ali to ni nobeno gospodarsko računanje. Komaj se poznajo med seboj.

Srbija ni torej v letu 1914 nobena gospodarsko in politično vodilna Pruska ali Piemont. Kot tako jo gleda le jugoslovansko dijaštvo v Avstro-Ogrski, ali sama ne ve še nič o tem. Po porazu generala Potiorека pri Beogradu izda sicer srbska vlada proklamacijo, v kateri pravi, da se bori tudi za svobodo Hrvatov in Slovencev, ali ve se, da se je »Slovence« vpisalo šele po popravi proklamacije na željo nekega Slovenca in s svinčnikom. Oficielni list srbske vlade »La Serbie« v Genfu, urejevana po nekem srbskem univerzitetnem profesorju, označuje še v letu 1916 Slovence kot »Slovake«. Srbska buržuazija se trudi kovati spletke proti »jugoslovanskemu odboru« z Italijani. Njena vlada podpira hrvatsko in slovensko buržuazijo in v njenih političnih stremljenjih, ko dr. Trumbić popolnoma kapitulira s svojim jugoslovenskim odborom pred Pašićem.

III.

Gonilne sile jugoslovanskega nacionalnega združenja.

Nacionalna ideja srbske buržuazije v stari kraljevini ni šla preko svojih neposrednih gospodarskih potreb. Zahtevalo se je združenje vseh Srbov v veliki Srbiji, da bi prišla do morja. Bosna in Hercegovina, Črna gora, Albanija in kvečjemu še en del Srema in južne Ogrske — to je bil njen najvišji cilj, Vsega drugega si ni samo ne želela, temveč se je celo bala.

V Sloveniji in na Hrvatskem je začetkom 20. stoletja kapitalistični razvoj že tako daleč uspel, da je bila gnana slovenska in hrvatska buržuazija v od dne do dne ostrejši konkurenčni boj in da je morala stremeti po politični avtonomiji. Ta stremljenja so našla izraza v vedno nujnejši zahtevi po trializmu v Avstro-Ogrski. Svetovna vojna pa napravi to zahtevo iluzorično, kajti zmaga centralnih velesil je vendar morala utrditi hegemonijo nemške in ogrske buržuazije v Avstro-Ogrski. Tudi so stremeli gotovi industrialni krogi v Nemčiji in Avstriji po carinski uniji obeh držav, s čimer bi bila jugoslovanska buržuazija v Avstro-Ogrski še bolj potisnjena v ozadje. Na drugi strani se ne bi čutila Hrvatska po veliki Srbiji samo prikrajšana, ampak se je tudi bala, da ne bi izgubila Dalmacije, svoje morske obali na Italijo. Istotako je napolnjeval tudi slovensko buržuazijo strah, da bi izgubila svoje obrežje s Trstom. Slovenska in hrvatska buržuazija sta se nahajali med kladivom in nakovalom. Edin izhod iz te nevarnosti se je videlo v tem, da se vsili Srbiji lastno osvobojenje. To se je zgodilo zlasti potom Anglije, ki ni imela nobenega zaupanja do velike Srbije in si je želela zapadno orientirano jugoslovansko državo. Nobene gospodarske potrebe torej, nego samo strah pred »Vae victis« (gorje premagancem) goni slovensko in hrvatsko buržuazijo v državno skupnost s srbsko. Samo tako je mogoče pojasniti popolno kapitulacijo gospoda Trumbića na Krfu in gospoda Korošca v Genfu in nacionalno združenje Jugoslavije. Jugoslovansko nacionalno združenje ni torej sledilo dialektičnemu pravilu v Nemčiji in Italiji, ampak njega je zmotila zmaga entente nad centralnimi velesilami: gospodarsko in tehnično zaostala in nerazvita buržuazija osvoji s pomočjo tujih sil gospodarsko in tehnično naprednejše pokrajine.

IV.

Državna ustava.

Nujna logika teh gospodarskih razmer je zahtevala od srbske buržuazije, da si zagotovi svojo nadoblast kot osvojevalka v novi državi. To je bilo mogoče le na ta način, da si stvori centraliziran državni stroj, kajti le tako je mogla upati, da si zagotovi tudi materialne prednosti. Ona je morala obdržati vojsko, policijo in zunanje urade. Federativna ureditev na demokratični podlagi, ali celo samo široka avtonomistična ustava bi jo morala kot gospodarsko najslabotnejšo takoj potisniti v ozadje. S tem slučajem sta hrvatska in slovenska buržuazija tudi računali in da ni do tega prišlo, se ima srbska buržuazija zahvaliti edino le splošnemu nepoznavanju srbskih razmer s strani hrvatske in slovenske buržuazije; splošni desorganizaciji ljudskih množic, ki so si obetale vse mogoče od nacionalnega ujedinjenja; italijanskim četam, ki so stale v Dalmaciji in Primorju in napravile slovensko in hrvatsko buržuazijo uklonljivi; kratkovidni politiki Stepana Radića in pomanjkanju solidne delavske stranke. Buržuazija Srbije ne more popustiti centralizma, ne da bi se oropala podlage lastnega prvaškega položaja in gospodarskega uspevanja.

(Konec prih.)

Politične vesti.

Zunanja politika radikalske vlade.

Dr. Ninčić, minister za zunanjo politiko, je razlagal v finančnem odboru svojo, oziroma radikalsko zunanjo politiko. Mož je govoril medlo in brezbarvno, kakor pač izgleda zunanja radikalska politika. Če človek čita njegov govor, ne ve, pri čem da je.

Pričel je z Albanijo, Anglije in Rusije pa pravzaprav ni niti omenil. Italijo je tudi enostavno izpustil. Zakaj ni omenil razmerja Jugoslavije do teh držav? Ker morajo čakati »narodni« radikalci, kaj jim bodo diktirali Francozi, Wranglovci in kraljica Sofija v teh perečih vprašanjih.

Glede Albanije je dejal, da ostane neodvisna država, da se pa nahaja v politični krizi. — V grške zadeve da se ne smemo vmešavati, ali da moramo biti za odpravo nenaravnih razmer — za radikalce je torej republikansko gibanje nenaravno — in za monarhijo. — Glede **Bolgarije** je dejal, da je radikalsko mnenje občutljivo. Ali kljub svoji občutljivosti podpirajo pravzaprav radikalci bolgarske fašiste in njihovo vlado. — Glede **Madjarske** je spominjal Ninčić poslance na svoja nekdanja ostra izvajanja proti Madjarski, v isti sapi je pa dejal, da se je posvetoval z Bethlenom, predstavnikom Hortijeve Madjarske, prijateljsko. — Poudaril je, da stoji vedno na strani **francoske** buržuazije in njenih interesov. — Glede kraljice Sofije je dejal, da je bilo njeno bivanje v Beogradu privatnega značaja. Ninčić pravi: »Kraljica Sofija ni politična osebnost, njen prihod ne predstavlja nikak političen akt, niti ni bil podan političen značaj njeni prisotnosti na družinski svečanosti.« Ali Ninčij in radikalska gospoda dobro pozna njeno politično vlogo za ohranitev hohenzollerske dinastije in njenega ojačenja v Grčiji?

Kaj se vidi iz vseh teh čudnih Ninčićevih izvajanj, v katerih z drugim stavkom pobija svoj prvi stavek? — Da radikalci sploh nimajo nobene zu-

Zbirajte za tiskovni sklad „Glasa svobode“!

LISTEK.

V. Panin:

Pokora.

(3. nadaljevanje.)

V komuni se potrebuje zdravih, mladih, delazmožnih ljudi: Razumi, življenje je nekaj posebnega in često je treba razumeti, da se mu gleda odkrito v oči, tu ni mesta za čuvstvovanje. Če se gradi hišo, ne smemo uporabljati zanjo gnijočih stebrov. Na to moraš vedno misliti! Kar se mene tiče, so moji dnevi šteti!...«

Odpravil sem se. Ko stopim iz koče, čutim svež zrak pomladanske noči in nehote obstanem, da vdihavam željno iz polnih prsi vlažen, osvežujoči zrak, sedaj se šele zavedam zaduhlega ozračja v Bjelijevi izbi.

...Danes ponoči, precej pozno, 22. maja, ko sem hotel v temi odpreti vrtna vrata, začujem oster glas:

»Stoj, kdo tu?«

Prvi trenutek sem bil popolnoma otrpel in sem začudeno obstal in molčal.

»Hitro odgovori! Sicer streljam!« — začujem zopet še strožji klic in res slišim, da pripravlja nekdo puško, da strelja.

Povedal sem svoje ime. Kdo naj bi bil to? — si mislim. Izza temne ograje stopi k meni velik možakar; mogoče se zdi le v temi tako orjaško velik. On drži puško, pripravljeno za strel, ko pa stopim tesno k njemu, me spozna in me prijazno pozdravi, medtem ko obesi puško čez ramo.

Pomislil sem, kdo naj bi bil to?... »Ali so prišli ničvredneži iz vasi, da bi uganjali tu zločinstva?« — vpraša on.

»Ali odkod pa veš o slabih namerah, brat?,« odgovorim.

»Tu se me je postavilo za stražo. Očka, jaz mislim, da je vse to le prazno govorjenje? Saj vendar vedo, da imamo sedaj mi oblast, mi jih bomo tako zmleli, da ne bo nič ostalo od njih!« In po kratkem molku nadaljuje:

»Ali misliš, da se čutijo ojačene radi Denikinovega uspeha?«

Vsedla sva se oba na pol razpadlo staro ograjo.

Mesec še ni vzšel; temna, neprodirna noč vlada vsepovsod, v kateri brez sledu izgine slabotna luč migljajočih zvezd.

»Si že dolgo v komuni?« — vprašam soseda.

»Jaz?«, vpraša on z nekoliko toplim in prestrašenim glasom, kot bi preživel v življenju nekaj strašnega, podobnega mori. V temi približam svoj obraz njegovemu, ali nemogoče je, spoznati kaj, samo oči se svetijo belo in so široko odprte — čemu le?

»Mislim, da je šele en teden od tedaj,« odgovori on, »bil sem na jugu, očka, bežal sem pred Denikinom! Skoro bi me pobil! Da bi mu mogel zapoditi krogljo skozi trebuh!«

»Kako je prišlo do tega? Ali si bil mar v službi Demikina?« — »Kaj ti pade, očka, v glavo?« — protestira malo užaljen »od začetka sem bil na strani boljševikov... Za časa carja so me gonili od ječe do ječe; tudi v Sibirijo so me poslali! Kako naj bi potem stopil v službo teh dvorjanov? Saj smo se toliko let borili za novo življenje!« pravi on monotono, kot bi sam pazno prisluškoval svojim mislim.

Od vasi sem zadoni pretrgano pasje lajanje; nekje v daljavi, najbrže v gozdu, skovika sova, nesrečo oznanjajoč. Je kdo umrl? ...Ne vem... ali čutim, da čuječe sence v temi nemirno šepečejo...

Moj sosed je predel dalje svoje misli: »Veš, očka, danes se komaj najde človek, ki ne bi že enkrat ali večkrat umrl in zopet vstal. In vsi so postali tako čudni; gledam v njihove obraze in zdi se mi, kot da bi bilo zapisano na njih poznanje smrti... Človeku, ki je bil v grobu in ki je zopet iz njega vstal, se vtisne težak pečat... Ne zde se mi več živi ljudje, ker tavajo brez cilja v življenju, kot bi zopet iskali vlažen grob, ki jih je vrgel iz svojega žrela. Ne morem razumeti, očka, zakaj napravijo ljudje svoje in tuje življenje tako strašno?...« Molči. V ograji pokajo suhi koli ali planke. »Poslušaj, očka,« začujem zopet njegovo jecljajoče šepetanje — »beli« so nas tedaj ujeli okrog petsto mož. Ves teden smo se borili; bili smo izstradani, dobivali smo funt kruha dnevno. Včasih se ni moglo dobaviti patron, tedaj lahko sediš in si z bajonetom dregaš po nosu! In pri tem dežuje, mrzlo je... in utrujeni, izmučeni smo vsi! Tedaj so nas »beli« obkolili in nam kričali: Izročite puške! Vrgli smo jih od sebe, te peklenske stroje, hoteli smo ohraniti samo svoje življenje. Približno deset korakov od nas vidim »bele«, pripravljene na streljanje. Nekateri so imeli nove angleške in francoske vojaške uniforme. Oficirji so bolje oblečeni, uniforme iz francoskega blaga. Kot da so izgubili svoj ruski obraz! Prokleti, za trideset srebrnikov so kot Judež izdali svojega brata Francozu in Angležu! — Ali jaz sem molčal, naravno. Oficirji pa ponosni na uspeh, se delajo važne in ohole in ves čas stopicajo okrog nas. Enega psujejo, drugega sklofutajo, tretji dobi brco v trebuh, brez vzroka; udali smo se, tu smo premagani in brez odpora pričakujemo svojo neveselo usodo.

Tedaj stopi njihov nadporočnik pred nas: »Vsak pravi boljševik naj stopi naprej!« — In mi vemo, kaj to pomeni:

nanje politike, ampak da se slepo ravnajo po diktatih francoskega imperializma, da so izvrševalci volje raznih dinastij, da se dajo v vprašanju razmerja Jugoslavije do Rusije voditi po željah Wranglovcev in francoskih imperialistov, da je Jugoslavija pod njihovim režimom navadna kolonija francoskega kapitala.

Kako branijo klerikalci interese delovnega ljudstva Slovenije. — Protinarodni radikalski režim se nahaja v globoki krizi. Doslej se je vzdrževal s pomočjo turških in nemških veleposestnikov, katerih glasove je moral za vsako sejo debelo plačevati. Toda tudi to gre vedno težje. In v tej stiski so sklenili naši vrli klerikalci, da pomagajo podaljšati radikalski režim nasilja in brezpravnosti. Za ceno vladnega korita so pripravljeni klerikalci izdati svojo avtonomijo, republiko, interese slovenskega delovnega ljudstva. Tako upajo, da bodo igrali sedaj na eni strani vlogo odkritih podpornikov radikalskega režima, na drugi strani pa da bodo s prižnic in potom »Domoljuba« še dalje farbali slovenske kmete s svojo avtonomijo. Ali vsaka stvar ima svoje meje in tako se tudi klerikalcem ne bo posrečilo več, voditi za nos delovno ljudstvo Slovenije, ki čuti vedno jasneje, da edino NDSJ iskreno in odločno brani njegove interese.

Ogabne metode klerikalcev. — Mi smo ob našem izstopu iz ZDL razkrinkali klerikalce, kako postopajo proti delavstvu, da nočejo slišati o službeni pragmatiki mestnih uslužbencev in klerikalci niso poskušali pobiti naših težkih obdolžitev proti njim, ker vedo, da trdno držijo. Zato so pa najprej lagali, da smo v zvezi z demokrati in potem, da smo v zvezi z radikalci, da tako istočasno prikrijejo svoje vladne kupčije z radikalsko stranko. Iz tega je pa spoznal ljubljanski proletariat, da so njegovi sovražniki klerikalci istotako kot demokrati in radikalci in bo to pri prihodnjih volitvah tudi dokazal. To naj si zapomni tudi ostalo delavstvo in naj spregleda, da ga klerikalci mamijo z vero in avtonomijo le zato, da ga na ta način izirgajo iz delavskega gibanja, da bi delavstvu nasuli peska v oči, da bi ne videlo svojega sovražnika, ki zagovarjajo današnji sistem pod krinko vere in »krščanskega socializma«.

Dvanajstine sprejete. — V parlamentu so bile na predlog finanč. ministra sprejete dvanajstine za januar, februar in marec. Za popravo cest v Srbiji odpade 90 milij. dinarjev, za Slovenijo nič. Za dolžne invalidske podpore 26 in pol milijona dinarjev, za poškodovance po poplavi v Hrvatski in Sloveniji 6 milijonov dinarjev. Za uradniške doklade do razvrstitve 200 milijonov dinarjev. — Dvanajstine znašajo skupno 2 milijardi 33 milijonov 649.357 Din.

»Glas Svobode« in »Strokovna borba« — naša sovražnika.« — Klerikalni kapitalisti izdajajo poseben časopis, ki ima namen, boriti se proti delavskemu gibanju in proti delavskim interesom. Ta list se imenuje »Pravica«. Imenovati bi se moral »Kapitalistična pravica«. In v svoji zadnji številki proglaša to glasilo »krščanskih« kapitalistov obe glasili razrednega proletariata Slovenije za sovražnika kapitalistov. Klerikalci so vendar enkrat govorili resnico. Delavci, berite torej »Glas Svobode«, ki vam kaže pot, kako zmagati nad kapitalizmom!

Mimogrede.

Fabjančič se huduje, ker na njegove ogabnosti ne odgovarjamo. Fabjančič, ne huduj se, ker odgovor te bo še prekmalu zadel.

*

Fabjančič bi hotel dokazati celemu svetu in vsem ljudem, da so podkupljeni, ker je sam podkupljen. To je isti pojav kot pri oni deklici, ki je imela ves dan opravka z jajci, pa je zvečer smatrala zvezde za jajca. Pred Fabjančičem stalno lebdijo radikalski groši, pa se huduje na tiste, ki jih nočejo.

*

Fabjančič in Klemenčič hočeta eno samo stranko, ki bi jo držal skupaj denar in lumparija. In moža grmita, ker smo jih pravočasno razkrinkali.

*

»Delavske Novice« silno smrdijo. Kot veste, se smrad hitro razširja kot vsak plin. In zato pravi Fabjančič, da se njegova ideja širi. Smrad se odstrani na ta način, da se izolira tistega, ki širi ta smrad.

Dihur se skuša rešiti pred preganjalci na ta način, da izpušča neprijeten smrad. Fabjančič hoče tudi s smradom zabrisati svojo sled. Pa je ne bo.

Za delavski tisk.

V zgodovini našega gibanja je igral tisk vedno ogromno vlogo. Meščanski tisk gotovo popolnoma zamolči dogodke iz delavskega življenja ali namenoma podcenjuje njihov pomen. Meščanski tisk hoče na vse rafinirane načine speljati delovno ljudstvo s prave poti s tem, da mu skuša vsako stvar predstaviti v napačni luči.

Delavski tisk je vedno na strani interesov delavskega razreda, delavsko časopisje se briga in bori za koristi trpečih proletarcev, ki jim kaže stalno pot, po kateri imajo hoditi, da pridejo do zmage. Delavski časopis je zlasti pri nas v Sloveniji izvor izobrazbe za delavski razred. Današnje življenje izgleda čestokrat neprosvetljenim delavcem kot pravi kaos, v katerem se ne morejo sporazumeti. In delavski časopis je zopet oni, ki mu razjasni in razvozla zamotani položaj in mu istočasno pokaže tudi izhod iz njega.

Delavski tisk je naš najboljši propagandist in agitator. On je istočasno tudi naš najboljši organizator, ker on zbira vse izkušnje iz naše prakse in na podlagi teh izkušenj daje navodila delavskim organizacijam v svrho spopolnjenja našega delovanja. Večkrat se toži kak sodrug iz pokrajine, da daje pokrajinsko tajništvo premalo navodil. Ali ako bi dotični sodrug res pazno preštudiral, ne samo pregledal, vsako številko »Glasa Svobode«, bi našel v njem polno navodil za svoje organizatorično, agitatorsko in izobraževalno delovanje, kot tudi za delo v strokovni organizaciji.

Torej ni dovolj, dragi sodrug, da si samo reden naročnik svojega lista, temveč ta list moraš tudi pazno čitati in izkoristiti vse nauke, ki si jih našel v njem, za uspešnejše širjenje naše ideje med onimi delavci, ki še niso prebujeni, ki še niso našli poti, po kateri ima korakati celokupni trpeči delovni rod. **Med te svoje sotrpine moraš razširiti naš tisk** in jim s tem prinesti in razložiti evangelij proletarskega osvobojenja!

Da pa more delavski list res uspešno zastopati koristi delavcev in kmetov v vsakem kraju, **mora zavednejši sodrug v poedinem kraju ali tovarni redno dopisovati v svoj list o življenju in težavah delavstva v svojem kraju.** Tako se stvori tudi najtesnejša duševna zveza med vsemi delavci. »Glas Svobode« stalno prinaša poročila o gibanju in boju delavcev v drugih deželah. Delavci iz domačih krajev morajo sami poročati o svojih težnjah in tako je potem naš list glasnik velike, svetovne delavske družine, ki bo potom vztrajnega razrednega boja zagospodovala svetu.

Po vsem tem bo vsakdo jasno uvidel, koliko škoduje delavskemu razredu in samemu sebi, če niti ne obračunava redno svojega lista, ki ne dobiva nobene denarne podpore, kot jo uživajo meščanski in socijalpatrijotski listi. Prizadeti sodrugi bodo sedaj gotovo takoj obračunali zaostalo naročnino in šli na delo za širjenje našega tiska, naše ideje.

Širimo torej »Glas Svobode«, razširimo ga v vsako tovarno, v vsako delavnico, vsako vas!

Dopisujte redno v list!

Vsaka krajevna organizacija in zaupništvo NDSJ naj organizira sistematično širjenje strankinega tiska!

INTERNACIONALNI PREGLED.

Volitve v Grčiji. Monarhija ali republika?

V nedeljo so se vršile v Grčiji volitve v parlament. Točen rezultat še ni znan, ali gotovo je, da je dobil največ glasov Venizelos in republikanci in da so monarhisti bili poraženi. Vprašanje monarhističnega ali republikanskega režima v Grčiji s tem še ni rešeno, prvič, ker se ne ve, ali je večina Venizelovih pristašev za republiko in drugič, ker se namerava odrediti plebiscit (ljudsko glasovanje), ki naj odloči, ali naj bo Grška monarhija ali republika. Ali po vsem izgleda, da se bo grški narod izrekel v ogromni večini proti monarhiji.

Republikansko gibanje v Grčiji se je namreč silno ojačilo z revolucijo septembra 1922. Ta revolucija je stvorila protimonarhistično razpoloženje zlasti med vojaštvom.

Za delovno ljudstvo brezdvoma ni popolnoma vseeno, ali živi pod monarhističnim ali republikanskim režimom, ker monarhija predstavlja reakcionarnejši režim kot meščanska republika. To se vidi zlasti iz stališča radikalske vlade SHS napram republikanskemu gibanju tako pri nas, kot sedaj v Grčiji.

Kajti radikalska vlada, ki jo podpira dvorna kamarila, se očividno postavlja proti republikanskemu gibanju v Grčiji in hoče poseči vmes z intervencijo, ako bo končnoveljavno v Grčiji strmoglavljena monarhija!

Zato mora jugoslovansko delovno ljudstvo budno stati na straži in preprečiti vsako intervencijo SHS monarhije po diktatu Francije in rumunske dinastije proti republikanskemu režimu v Grčiji.

Grškemu delovnemu ljudstvu se mora dovoliti, da se svobodno izjavi proti monarhiji in da gre po poti končnega osvobojenja izpod današnjega sistema.

Položaj v Nemčiji.

Razvoj dogodkov v Nemčiji se vrši v starem toku dalje. Na eni strani hoče vojaška diktatura zadušiti delavsko in uradniško gibanje, da bi mogla na drugi strani doseči nemška buržuazija »sporazum« s Francijo, oziroma da nemška buržuazija kapitulira pred francoskim imperializmom na račun delovnega ljudstva Nemčije. Današnja Marxova nemška vlada je započela direktna pogajanja s francoskimi imperialisti in se izjavlja s tem pripravljeno, da plača delovno ljudstvo Nemčije vse vojne dolgove, ki jih je zakrivila buržuazija. Nemška buržuazija ima eno pred očmi: podaljšanje svojega gospodstva za vsako ceno. In v ta namen je tudi pripravljena kapitulirati pred francoskim imperializmom.

Ali s tem si bo malo pomagala. Kajti delovno ljudstvo Nemčije ne bo niti moglo, niti hotelo nositi vojnih bremen, ki bi mu jih sporazumno naložila francoska in nemška buržuazija. Ono bo prisiljeno stopiti v revolucijo, t. j. napovedati odločilen smrten boj svoji lastni in francoski buržuaziji, pri čemur bo brezdvomno podpirano po ruskem ljudstvu. Kapitulacija nemške buržuazije pred imperialistično Francijo bo imelo torej za neizogibno posledico — njeno končno kapitulacijo pred delavskim razredom Nemčije, končno propast njenega gospodstva.

Marxova vlada je napravila načrt za ogromno **redukcijo državnega uradništva** in poslabšanje njegovih delovnih pogojev. Nemška buržuazija je mislila, da ne bo zadela na odločen upor doslej »lojalnega« uradništva. Ali uradništvo je stopilo enotno na plan proti navalu nemških kapitalistov na njegove pravice in njegov socialni položaj. Komunistična stranka Nemčije se je postavila na čelo tem uradniškemu gibanju in uprizorila ogromne demonstracije uradnikov in delavcev s parolo **generalnega štrajka** proti odbitju napada na položaj uradništva. S tem je dokazala »prepovedana« komunistična stranka Nemčije, da si ona ni pridobila simpatij samo med delavstvom, temveč tudi med uradništvom. Vlada sicer skuša zlomiti odpor s številnimi aretacijami komunistov, ali z njimi prav nič ne uspeva, ker ima današnji revolucionarni val v Nemčiji pregloboke korenine, da bi se ga še dalo zadušiti.

---

vse, brez izjeme, nas bodo postrelili! In kljub temu smo stopili vsi naprej... To življenje tako ni življenje, ampak pravi bič... Njih nadporočnik je bil ves iz sebe, ko je videl, da smo vsi stopili naprej in zato nas je vprašal: »Zakaj držite tako z boljševiki? To so vendar sami roparji!« Tedaj mu zakliče tovariš poleg mene:

»Staro življenje se je obdalo s preveč gnilo umazanostjo, gospod poročnik! Boljševiki bodo zgradili novo, boljše življenje! Lahka je bila torej odločitev. Kam naj gremo, če ne k njim?«

Takoj smo se morali postaviti v ravno vrsto sredi ravne, jesenje stepe. Povsod naokrog je bila suha, majhna trava... droban, ali mrzel dež je padal in od časa do časa se je priplazil leden veter in nas prepihal do kosti. Izdano je bilo povelje, da se slečemo... Nagim so nam dali lopate in krampe v roke: »skopljite svoje lastne grobove,« so nam nato ukazali! Pričelo se je mračiti; veter je postal močnejši, kot bi hotel besneti nad nami, človečki; dež je padal gosteje in gosteje. Kdo drugi naj bi nas objokaval..., nas zapuščene, osamljene sirote?... Tako je skrbelo nebo za nas!... In mi, nagi, smo bili modri od mraza, tresli smo se po vsem telesu in kopali svoje lastne grobove!... »E-he-he!« je globoko vzdihnil. Poslušal sem ga napeto, s krčevito pazljivostjo, bal sem se, da nenadoma utihne. Mojo notranjost pretresa: svoj lasten grob kopati... z vsako izkopano grudo zemlje postaja grob globočji in globočji... človeka vedno bolj zapuščajo moči in kako neizmerno težka se mu mora zdeti zemlja..., čuti, kako se bo vrgla nad njega v mrzlem, brezstrastnem objemu in ga tiščala, tiščala... V smrtno ledenem poljubu se bo stisnila k njemu k njegovim ustnicam, da mu bo sapa pošla in če se bo, loveč sapo, hotel premakniti,... ga bo tiščala vlažna zemlja, njegova ljubljenka, s svojo nepremagljivo težino... In pri vsakem posameznem vbadu lopate išče nehote z očmi črve, ki grebejo v zemlji. Ta tukaj mi bode prodrl v srce... tam oni mi bo grebel v mojih možganih... Pfuj! — se zbudim sam iz svojih strašnih, fantastičnih predstav in istočasno zopet začujem njegov glas: »Mi kopljemo, ali delo ne gre izlahka od rok... razumel boš... odkod naj pa vzamemo moči? Oni pa, »beli«, ki so stali nasproti nam približno petdeset korakov oddaljeni, nam kličejo:

»Hitreje bratci! napravite konec, mi ne vzdržimo več!«... Izkopali smo skupen grob... V temi se ni videlo nič več razločno in beli oficirji so komandirali: »Streljati!« — ... kakšna žival je človek!... Oni merijo na nas, pa ne vidijo dobro in slabo zadenejo... Saj dežuje... Prsti so mokri, otrpli od mraza in tudi njim ni veselo pri srcu! Puške pokajo — in ti stojiš in čakaš na svojo smrt... Naši so zbrali vse moči, da ne bi od strahu prezgodaj popadali..., to je najslabše, kajti zagrebejo te v jamo polmrtvega in potem se mučiš pod zemljo!... Če te ena kroglja zadene, stojiš in čakaš prihodnje, v mislih proseč, da te prihodnja popolnoma usmrti. Nekateri so klicali celo glasno, medtem ko so kazali na svoje prsi, na svoje srce:

»Bratci, saj ste Rusi, torej streljajte semkaj, merite bolje!«

Zopet molči. Čeprav se ne upam prekiniti molk, vendar se dotaknem njegovih kolen in v pritajenem tonu vprašam:

»In ti, človek...« — moj jezik se ne premika, da bi dostavil: ali si ti od mrtvih vstal? Ali on me je gotovo razumel; kajti on odgovori:

»Jaz... bil je menda čudež, povem ti. Ranjen sem bil na desni roki, padel sem, in se pričel plaziti po zemlji. Bilo je temno, od zadaj streljajo, jaz pa lezem. Ušel sem smrti...«

(Dalje prihodnjič.)

Širite „Glas Svobode“!

Val proletarske revolucije v Nemčiji narašča. Po momentanem svojem upadu je začel znova naraščati in njegova zmaga je neizbežna, čeprav ne bo še nastopila v bližnjih tednih.

Revolucija v Mehiki.

V Mehiki traja že dalj časa revolucija, oziroma puč. En general se je dvignil proti današnji vladi, ki je isto tako potom krvavega puča prišla na oblast. Tu vlada najbolj barbarski režim poedinih vojaških kast nad delovnim ljudstvom. In tudi eventuelna zmaga generala Huerta, ki vodi sedanji puč, ne bi pomenjala nobenega zboljšanja za delovno ljudstvo.

Dokler ne postane današnje ljudstvo zavednejše in napove boj sedanjemu režimu vladajočega razreda, bo vse ostalo pri starem: brezpravnost ljudstva, pomanjkanje vsake izobrazbe za narod, večni boji med poedinimi generali, vsled česar se je že večina moških izselila, da se tako izogne vedno novim rekrutacijam za enega ali drugega generala.

Ta puč nima niti socialnega, niti resnega političnega značaja, temveč izhaja iz ambicij generala Huerte in njegovih oficirjev.

Mladinski vestnik.

Akcija ljubljanskih vajencev.

Od oktobra meseca sem nastaja med ljubljanskimi vajenci razveseljivo gibanje. Pričelo se je v znamenju boja za otvoritev obrtno-nadaljevalnih šol, trenutno končalo, ko so se šole otvorile in zdaj zopet nadaljuje z zahtevami, ki so se postavile že prej.

Ker morajo vajenci — vsaj večinoma — plačevati šole in ker se šole vršijo tudi izven delovnega časa, je Zveza neodvisnih strokovnih organizacij sklicala za sredo ob sedmih zvečer v Mestni dom **javen** shod vseh vajencev in vajenk mesta Ljubljane, da protestirajo proti takim šolam in proti splošni reakciji, ki grozi pahniti mladino v bedo in propad.

Zahteva vajencev na tem shodu bo: **Šole mi ne bomo plačevali.** Denar za šole naj vzamejo mojstri, verižniki in bankirji iz svojih polnih žepov. Ali vsled tega vajenci ne bodo prenehali hoditi v šolo, nego jo obiskovali tudi še nadalje. Zahtevati je tudi treba, da vajenci, ki niso ničesar plačali, istotako nemoteno obiskujejo šolo, kajti obrtno-nadaljevalne šole so za vse vajence, ki vsi težijo za izobrazbo in znanjem.

Šolski pouk se vrši večinoma izven delovnega časa in zlasti kovinarski vajenci imajo šolo le ob sobotah popoldan in v nedeljo zjutraj. Vajenci se s tem ne morejo strinjati, ker zahtevajo prosti čas zase, **šolski pouk pa naj se vrši ob delovnikih med delovnim časom.** Nedeljski in sobotni pouk mora pa odpasti.

Letaki, ki so se razdelili med vajence, so našli polno odziva in shod bo pokazal vso bojevno energijo ljubljanske mladine. — Kako se je shod vršil, o tem **prihodnjič.**

Mladinske sekcije N. D. S. J.

Zadnjič smo pozvali omladince, da se organizirajo v Neodvisni Delavski Stranki Jugoslavije. V gotovih krajih je že precej mladine organizirane in potrebno je, da ti omladinci stvorijo svojo mladinsko sekcijo v stranki in se tako lažje posvetijo svojim posebnim mladinskim nalogam in delovanju. Na prvem sestanku, ki naj ga skličejo čimprej, se izvoli odbor treh članov (predsednik, tajnik in blagajnik) in določi bližnje delo ter stopi v zvezo z ljubljansko mlamladinsko sekcijo.

Sodrugi, na delo za mladinske sekcije!

Pripravljajte se za 15. januar!

Dne 15. januarja praznujemo znova obletnico smrti naših sodrugov Karla Liebknechta in Roze Luxemburgove, ki sta padla kot žrtvi najetih morilcev Scheidemanna in Noskeja. Ta dan je bojevni dan za mladino celega sveta, ki se poda na ulice in trge, da manifestira svojo zavest in da dvigne visoko rdeči proletarski prapor, dokler ne zaplapola na vsaki fabriki, dokler ne nastopi osvobojenje.

Proletarska mladina Slovenije ne sme zaostati. Tudi ona se mora kakor na deveti internacionalni mladinski dan priključiti delavski mladini drugih držav in skupno z njo stati v boju.

Mladi delavci in delavke širom cele Slovenije, pripravljajte se!

Glavni zbor narodno - socialistične mladine.

Osmega decembra se je vršil II. glavni zbor jugoslovanske narodno-socialistične mladine v Zagorju. Navzoči so bili delegati iz osmih krajev (Zagorje, Trbovlje, Celje, Maribor, Litija, Ljubljana, Šiška, Trnovo), ki pa so zastopali organizacije, ki deloma sploh ne delujejo. Ta kongres je bil zelo čudovit. Najprej so se vrstili pozdravi, potem so se vršile volitve, potem se je sklepalo o članarini, o skavtih, o pravilih, o abstinenčnih krožkih in o veliki škodljivosti alkohola, kateremu mora narodno-socialistična mladina napovedati glaven boj. Z velikim navdušenjem je bil končno sprejet pozdrav češkim »tovarišem« in ob petju »Lepe naše domovine« so se delegati podali na veselico, kjer so — menda — ustanovili prvi (ali pa zadnji) abstinenčni krožek ob nabito polnih prostorih restavracije.

Le naprej po tej poti, vi, abstinenti in tamburaši, pozdravljalci čeških bratov in prirejevalci Miklavževih večerov!

Razne vesti.

Ker nimamo lastnega časopisa, se moramo omejiti na ta vestnik. Radi tega je vse skrajšano in marsikaj, kar bi moralo priti v vestnik, vsled pomanjkanja prostora ne more. Zato pa delujmo, da si čimprej zopet ostvarimo svoj organ, svoje glasilo. — Redakcija »Mladinskega vestnika«.

V Hrastniku se je pretekli četrtek vršila mladinska proslava obletnice Cankarjeve smrti, ki je mnogo bolje uspela, kakor pa socialpatriotska v konsumu. Da pa bi se ne govorilo kaj protidržavnega, je trboveljska slavna občina poslala na nedolžno proslavo kar dva policaja. Ali je morda mislila občina, da se bo izvršila dotični večer cela »revolucija«?

V Zagorju se mladina pridno giblje. Deluje v stranki in strokovni organizaciji, se udejstvuje povsod in kljub ustavljenju delovanja »Vesne«, gre gibanje dalje. Njeno športno društvo je priredilo to soboto tudi proletarsko prireditev.

Enajsta številka »Mladega Radnika« iz Beograda je izšla. Iz njega posnemamo, da se vrši **kongres** Saveza radničke omladine na dan 10. februarja prihodnjega leta z dnevnim redom, ki je izšel že v »Proletarski mladini«.

Sodrugi! Dopisujte v »Mladinski vestnik« in obračajte se po navodila. Pišite na naslov: Redakcija »Glasa Svobode«, za »Mladinski vestnik«, Marksov trg 2.

Delavcem in delavkam Jugoslavije!

Po zaporih in kazenskih zavodih se nahajajo vaši sodrugi. Buržuazija jih je vrgla v zapor, ker so stali v prvi vrsti razrednega boja. Najboljši med borci napolnjujejo zapore širom vse Jugoslavije. Trpljenje teh naših sodrugov je veliko. Ločeni so od svojih družin, prijateljev in sodrugov, odrezani so od vsega sveta. Okrog njih vlada puščoba, od dne do dne vedno isti vtisi, isti ljudje, isto opravilo, minevajo dnevi in meseci vedno isti... Naši bratje morajo imeti veliko silo, da ne podležejo takemu osamljenemu, dolgočasnemu in obupnemu načinu življenja.

Delavci in delavke!

Gre za žrtve proletarskega boja, za žrtve reakcije. Radi vas so oni vrženi v ječe, radi vas jih preganja in zapira buržuazija, radi vas trpe njihove družine. Njim je potrebna pomoč. A mi jim bomo pomagali predvsem, ako bodo oni čuli, da jih nismo pozabili in zapustili, da še dalje bojujemo razredni boj, da živimo skupaj z njimi z istim duševnim življem in da skrbimo za nje in njihove družine.

Za vse naše zaprte sodruge bi bil težak udarec, ako bi zvedeli, da mi tega ne delamo. Ali tega ne smemo dopustiti, da bi oni prišli v še težji in obupnejši položaj radi naše nemarnosti.

Delavec, sodrug in ti delavka, sestra lahko pomagaš tem najboljšim našim borcem. Ti jih boš utešil, če oni začutijo tvojo bratsko, milo in sodružno solidarnost. Razveselili se bodo, ko bodo čuli, da jih nismo pozabili, ko bodo čutili gibanje med delavstvom za **politično amnestijo.**

Od nade in vere žive vsi obsojenci. A to nado in vero smo dolžni, da jo nudimo mi, ki smo na svobodi. Naj vsakdo po možnosti stvori nekaj, kar bo vzradostilo naše zaprte sodruge. **Sodrugi naj zbirajo prostovoljne prispevke za žrtve reakcije, naj obiskujejo te žrtve, naj jim pišejo, naj jim pošiljajo pakete z življ. potrebščinami.** Na ta način bodo prodrle debele zidove jugoslovanskih ječ vesti do naših najboljših sodrugov. Tedaj bodo postali zopet ponosni, bodri in razpoloženi, ker se bodo prepričali, da se niso zaman borili.

Delavci in delavke Jugoslavije!

Pomagajmo žrtvam reakcije in manifestirajmo s tem svojo bratsko in sodružno solidarnost z njimi!

Centralni odbor proletarske pomoči. Filip Filipović, Ivan Čolović, Desanka Cvetković, Vlada Mirić, Persa Krstić, Vel. Petrović.

Vsem organizacijam NDSJ.

Po inicijativi centralnega odbora N. D. S. J. je bil izvoljen začasni **centralni odbor proletarske pomoči,** ki se je konštituiral tako-le:

Predsednik: Filip Filipović, novinar; blagajnik: Ivan Čolović, tip. delavec; tajnik: Desanka Cvetković, nameščenka; člani: Vlada Mirić, ključavničar, Persa Krstič, monopolski del., Velja Petrović, krojaški delavec.

Ta odbor si je stavil za nalogo, da sistematično, po načrtu zbira, organizira in razporeja pomoč vsem zaprtim in preganjanim sodrugom in sodružicam ter njihovim družinam (žrtvam reakcije). Ali, da bi mogel izvršiti to svojo dolžnost, je potrebno, da se vse organizacije angažirajo za to stvar.

1. Da poročajo imena zaprtih, preganjanih in obsojenih sodrugov in sodružic ter njihovih družin;

2. da zbrane denarne prispevke pošiljajo centralnemu odboru proletarske pomoči (Beograd, Kosovska 43/IV), kar se bo objavilo v listu;

3. da pošiljajo življenske potrebščine in temu podobno neposredno sodrugom v zapore in da o tem obveščajo proletarsko pomoč;

4. da pošiljajo C. O. proletarske pomoči knjige in časopise, katere bo C. O. razposlal v zapore.

Beograd, 5. decembra 1923.

Za C. O. proletarske pomoči:
Desanka Cvetković.

Dopisi.

Zabukovca. — Največji vzrok temu, da še danes tako trpi delovno ljudstvo Slovenije, je v tem, da se je dalo dolgo farbati po klerikalni stranki, da je uživalo strup klerikalne vzgoje, mesto da bi iskalo razredno, proletarsko izobrazbo. Nekateri delavci pri nas še danes ne vidijo, da so v klerikalni stranki razni tovarnarji, veleposestniki, trgovci in podobne pijavke človeštva, da je dala ta stranka streljati in vreči na cesto lačne delavce. Kmetje in delavci, spoznajte to stranko in pridite v vrste bojujočega se proletariata! Marsikateri delavec pravi: saj ni nič, ko je toliko strank. Jaz pa pravim, da je veliko meščanskih strank, ki hočejo farbati delovno ljudstvo, in da je ena sama delavska stranka, to je NDSJ, v katero morajo vsi delavci in kmetje, če hočejo priti iz današnjega neznosnega položaja. Zabukovški proletarec.

Jesenice. — Danes dne 14. decembra je dobila cela vrsta delavcev, zaposlenih v tovarni K. I. D. na Jesenicah, odlok od sodišča v Kranjski gori, v katerem se obvešča imenovane, da so črtani iz volilnega imenika, in sicer, kakor stoji v odloku, na zahtevo nekega Pibrovca, ki je menda učitelj ali kaj, ali se le bavi z demokratsko politiko. Seveda, kar je črtanih, so večinoma člani Nezavisnih organizacij. Vsi ti, kar je črtanih, so imeli že po več let tukaj volilno pravico, ker tukaj stalno bivajo. Sedaj pa od 7. decembra se hoče vsem tem dokazati, da niso tukaj stalno, mogoče da jeseniška tovarna od tega dne spada v centralno Afriko. Če je temu tako, pa tja spada tudi demokrat Pribrovec. Vprašal bi dičnega gospoda, če je na ta način poskrbel tudi za člane demokratske klike? Dobro mi je znan slučaj, da je neki član Sokola bil odsoten celo leto z Jesenic, pa je še vseeno bil vpisan v volilni imenik. Delavstvo, tukaj vidiš tisto toliko hvalisano naprednost demokratov, ki ti dajo pokazati, kaj znajo ti očetje zakona o zaščiti države, pardon, o zaščiti kapitalistov. S takimi triki nas ne bodo osleparili, temveč še bolj jasno se nam bo pokazalo, kdo je največji sovražnik delavskega razreda. Njihovo umazano glasilo »Jutro« vedno vpije, kako vedno napredujejo pri sedanjih občinskih volitvah, seveda na tak način, da se zavedno delavstvo brez vzroka pomeče iz volilnih imenikov, lahko napredujete, in še tedaj po rakovo. Vprašanje pa je, koliko časa bo delavstvo gledalo to vaše nesramno početje. Najrajši seveda bi pri nas napravili z nami tako, kot so vaši brati demokrati in socialdemokrati v Bolgariji, namreč da se zavedne delavce in kmete enostavno pokolje, potem se pa seveda zmaga. Toda tudi tam ni uradno potrjeno, da bo ta režim imel dolgo življenje. To naj si g. Pibrovec zapiše za svoja ušesa ter da njegovega početja ne bomo tako flegmatično gledali. Zakaj se nas tako bojite v občinski zastop? Imate gotovo slabo vest in se bojite, da bi vam kdo ne križal računov, če pridemo mi zraven. Zatorej kličem delavstvu, da se organizira v NDSJ, ker ona edina je, ki zastopa interese zatiranih in izkoriščanih. Kmečka buča v jeseniški tovarni.

MARIBOR. V nedeljo 9. decembra so naši dični patrioti zbobnali z veliko reklamo in agitacijo javen shod v Kazinovo dvorano, na katerem naj bi se poročalo o delovanju socialistov pri občinskem gospodarstvu. Toda kljub reklami se je shoda udeležilo le malo številce poslušalcev — čujte in strmite — 43 mandeljcev in okoli 20 naših sodrugov. Shod je otvoril ob pol 12. uri gospod Eržen, stiskajoč se v svojo suknjo, ker siresal ga je mraz ob pogledu na dvorano, ki je zijala prazna pred njim. Govorili so zaporedoma: očka Bahun, podžupan Druzovič in naposled dika patriotov, presvetli gospod župan Grčar. Kaj posebnega o svojem zavoženem gospodarstvu itak niso povedali, pač pa so potem z malo svojo večinico sprejeli nekaj resolucij in zaključili klavrno uspeli shod. — Shod je bil očividen dokaz propada njihove zavožene politike; veseli nas pa, da smo na tem shodu imeli še zadnjo priliko videti poslednje ostanke žalostne armade, ki bo kmalu zginila s svojim žalostnim generalom vred. Spartak.

Zadruga »ŽELEZNIČARSKI DOM« vabi tem potom svoje člane na

ČLANSKO ZBOROVANJE

ki se vrši dne 30. decembra t. l. ob pol 9. uri dopoldne v prostorih »Delavskega Doma« v Ljubljani.

Vsled zvišanja zadružnih deležev so nastala pri članih nesporazumevanja in je člansko zborovanje neobhodno potrebno. Zato se vabijo vsi člani podpisane zadruge, da store svojo dolžnost in se tega zborovanja udeleže.

Splošna Delavska Gospodarska Zadruga r. z. z o. z., »Železničarski dom« v Ljubljani

Vsak četrtek ob pol 8. uri zvečer se vrši članska diskusija ljubljanske krajevne organizacije N. D. S. J.

Za bolgarske žrtve.

Iz Maribora so nam še poslali na nabiralni poli 28 (Močnik nabiralec) Din 87.50 in na nabiralni poli Din 51.50.

Tiskovni sklad.

N. N., Ljubljana, 4 Din; Anton Ogorevc, Ljubljana, Din 43.75; Tome Ivan, Ljubljana, 2 Din; Hauptman Peter, Ljubljana, 8 Din; preje izkazanih Din 9481, skupaj Din 9538.75.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij.
Odgovorni urednik Anton Šušteršič.
Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.